

بررسی ضمانت در اسناد تجاری

مؤلف

حیدر عمرانانی

(دانشجوی دکتری حقوق خصوصی)

انتشارات قانون یار

۱۳۹۶

عمرانی، حیدر، ۱۳۶۱ -	مدرسنامه
بررسی ضمانت در اسناد تجاری / مولف حیدر عمرانی.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۶.	مشخصات نشر
۱۳۴ ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۸۹-۳	شابک
فیفا	وضعیت فهرست نویسی
عقد ضمان -- ایران	موضوع
Suretyship and guaranty -- Iran	موضوع
بازرگانی، اسناد	موضوع
Commercial documents	موضوع
حقوق تجارت	موضوع
Commercial law	موضوع
۱۳۹۶ ۴/۸۰/۴ KMH۹۰۰	رده بندی کنگره
۳۴۶/۵۰۰۰۴	رده بندی دیویی
۸۰۶۲۸۸	شماره کتابشناسی ملی

استاد محترم دکتر حیدر عمرانی

بررسی ضمانت در اسناد تجاری

تألیف: حیدر عمرانی

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۸۹-۳

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ متیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (جراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه
۱۳.....	فصل اول
۱۳.....	مفاهیم و کلیات
۱۳.....	مبحث اول - تعریف و انواع سند تجاری
۱۳.....	گفتار اول - تعریف سند تجاری
۱۵.....	گفتار دوم - انواع سند تجاری
۱۵.....	بند اول - سند تجاری عام
۱۶.....	مبحث دوم - مفهوم سند تجاری و انواع دارنده
۱۶.....	گفتار اول - مفهوم دارنده سند تجاری
۱۸.....	گفتار دوم - انواع دارنده
۱۸.....	بند اول - دارنده تجاری
۱۸.....	بند دوم - دارنده مدنی
۱۸.....	بند سوم - دارنده با سوء نیت
۲۰.....	بند چهارم - دارنده مجرم
۲۱.....	بند پنجم - دارنده مستقیم
۲۱.....	بند ششم - دارنده ثالث
۲۱.....	مبحث سوم - اصول حاکم بر اسناد تجاری
۲۳.....	گفتار اول - اصل استقلال امضاها
۲۵.....	گفتار دوم - اصل عدم توجه ایرادات
۲۹.....	فصل دوم
۲۹.....	ماهیت ضمان در حقوق مدنی و تجارت و شرایط شکلی و ماهوی ضمانت در اسناد تجاری
۲۹.....	مبحث اول - ماهیت ضمانت در حقوق مدنی
۲۹.....	گفتار اول - مفهوم ضمان در قانون مدنی
۳۰.....	گفتار دوم - اوصاف عقد ضمان
۳۰.....	بند اول - ضمان، عهدي عهدی است
۳۰.....	بند دوم - رضایی و سبب انتقال دین بودن ضمان
۳۱.....	بند سوم - معوض بودن ضمان
۳۱.....	بند چهارم - ضمان عقد تبعی است
۳۲.....	بند پنجم - لازم بودن ضمان

۳۲	گفتار سوم- شرایط مورد ضمان
۳۳	گفتار چهارم- اثر عقد ضمان
۳۴	مبحث دوم- ماهیت ضمانت در حقوق تجارت
۳۵	گفتار اول- تضامن طولی و عرضی
۳۵	بند اول- تضامن طولی
۳۶	بند دوم- تضامن عرضی
۳۷	گفتار دوم- رابطه ی ضمان در حقوق مدنی و حقوق تجارت
۴۱	گفتار سوم- ضمانت در اسناد تجاری
۴۴	گفتار چهارم- ضمانت در حواله های عادی
۴۵	مبحث سوم- شرایط شکلی و ماهوی ضمانت در اسناد تجاری
۴۵	گفتار اول- شرایط شکلی ضمانت در اسناد تجاری
۴۷	بند اول- کتب بود
۴۷	بند دوم- درج امضاء
۵۳	بند سوم- تاریخ ضمانت در اسناد تجاری
۵۴	بند چهارم- قید نام مضمون عنه
۵۶	بند پنجم- در خود سند
۵۸	گفتار دوم- شرایط ماهوی ضمانت در اسناد تجاری
۵۹	بند اول- قصد و رضا
۶۲	بند دوم- اهلیت
۶۴	بند سوم- موضوع ضمانت
۶۶	بند چهارم- جهت ضمانت
۶۹	فصل سوم
۶۹	آثار ضمانت در اسناد تجاری
۶۹	مبحث اول- آثار ضمانت در اسناد تجاری نسبت به ضامن
۶۹	گفتار اول- ماهیت حقوقی تعهد ضامن
۷۲	گفتار دوم- تکالیف و تعهدات ضامن
۷۲	بند اول- تأدیه وجه سند تجاری
۷۳	بند دوم- پرداخت خسارات
۷۷	بند سوم- امتناع از احاله ی مضمون له به مضمون عنه (مدیون اصلی)
۷۸	بند چهارم- جاری شدن اصل غیرقابل استناد بودن ایرادات در مورد ضامن
۸۲	بند پنجم- عدم شمول حال شدن دیون ورشکستگی در مورد ضامن وی

۸۳	گفتار سوم - حقوق ضامن
۸۳	بند اول - برائت ذمه ضامن
۸۷	بند دوم - حق دریافت اسناد و مدارک
۸۷	بند سوم - حق دریافت وثیقه اعم از منقول و غیرمنقول
۸۷	بند چهارم - حق استفاده از تمام ابزارهای دفاع مضمون عه
۸۸	گفتار چهارم - آثار پرداخت دین از طرف ضامن
۸۹	بند اول - حق رجوع به مضمون عه پس از پرداخت
۹۲	بند دوم - حق مراجعه ضامن به سایر مسئولین سند تجاری پس از پرداخت
۹۳	ب - رجوع ضامن به سایر مسئولان سند تجاری
۹۷	گفتار پنجم - تعدد ضامن
۹۸	بند اول - تعدد ضمانت ها از یک دین
۱۰۱	بند دوم - ضمانت از غایب
۱۰۲	مبحث دوم - آثار ضمانت در اسناد جاری نسبت به دارنده ی سند تجاری
۱۰۶	گفتار دوم - اختیارات دارنده ی سند جاری
۱۰۶	بند اول - رجوع به مسئولین سند تجاری مجتمع یا مفرداً
۱۰۷	بند دوم - اختیارات دارنده در صورت فوت ضامن
۱۰۹	بند سوم - مرور زمان در اقامه دعوا علیه ضامن
۱۲۴	مبحث سوم - آثار ضمانت در اسناد تجاری نسبت به مضمون عه
۱۲۴	گفتار اول - تعهد مضمون عه نسبت به پرداخت وجه
۱۲۵	گفتار دوم - تعهد مضمون عه در مقابل ضامن
۱۲۷	نتیجه گیری
۱۳۱	منابع و مآخذ

از جمله مباحث حقوق تجارت، مبحث «اسناد تجاری» است. قانون تجارت ایران در باب چهارم خود، مقررات مربوط به برات، سفته و چک را بیان کرده است اما اسناد مزبور را تحت عنوان «اسناد تجاری» مورد بحث می گیرند. هرچند در مورد این عنوان و حوزه ی شمول آن در حقوق ایران مباحثات فراوانی در جریان بوده است. اگرچه برات، سفته و چک از جمله ی این اسنادند و حتی اگر میان اشخاص غیر تاجر ردوبدل شود نیز تابع قانون اجارت هستند و به آنها «اسناد تجاری» گفته می شود اما عنوان کلی اسناد تجاری به برات، سفته و چک محدود نمی شود و دنیای تجارت مدار از اسنادی است که دارای چنین عنوانی هستند. نظیر: قبض انبار، سند در وجه حامل، وراق نهادن، اوراق قرضه، اوراق سهام، بارنامه و اسناد اعتباری و ... این اسناد که از بسیاری جهات به برات شبیه اند و خصایص عمده ی آن را دارند و علاوه بر خود برات عبارتند از: سفته و چک. اسناد مورد اشاره نقشی نظیر پول دارند. اسناد تجاری در ردیف اسناد عادی به مفهومی که در فون مدنی آمده محسوب هستند اما نسبت به اسناد عادی، مزایایی دارند که به دارنده اطمینان بیشتری در وصول طلب می دهد. از جمله اینکه دارنده سند حق دارد در سر رسید سند به موجب ماده ۱۶۰۰ قانون تجارت در صورت عدم پرداخت به صادر کننده، قبول کننده و ظهر نویس منفرداً یا مجتمعاً رجوع کند همچنین امروزه برات، سفته و چک به خودی خود استقلال داشته و بدون در نظر گرفتن حالات اصلی و پایه دارای اعتبار هستند و عدم اعتبار یا عدم اجرای معامله ای که سند تجاری در آن ناشی شده است در اعتبار سند تجاری وارد نمی نماید و مسئولین پرداخت سند نمی توانند به استناد عدم انجام معامله ی اصلی و یا عدم اجرای تعهدات، از پرداخت سند امتناع کنند. روابط حقوقی بین صادر کننده سند و گیرنده ی سند تجاری، تأثیری در حقوق دارنده ی سند ندارد و دارنده دارای حقوقی است که ناشی از مالکیت قانونی آن است و همه کسانی که در صدور و جریان سند دخالت داشته اند، برای پرداخت آن مسئولیت تضامنی دارند.

ضمانت در اسناد تجاری، وفق ماده ۲۴۹ قانون تجارت موجب نوعی مسئولیت است که از آن، به مسئولیت تضامنی تعبیر می شود و با تحقق آن دارنده حق دارد بدون توجه به مسئولیت سایر مسئولین، به ضامن رجوع کند و از وی پرداخت وجه مندرج در سند را بخواهد. در بیان ضرورت وضع چنین مسئولیتی باید گفت: با توجه به اینکه عملیات تجاری می بایست با سرعت انجام پذیرد، فرصت و امکان اخذ وثیقه ی منقول و غیرمنقول باقی نمی ماند؛ لذا به اعتبارات شخصی یا ذمی بسنده می شود. همچنین نمی توان ملالت هر یک از بدهکاران را مورد تحقق و تدفیق قرار داد. بنابراین باید به بستانکاران اجازه دهیم تا روی تمکن مشترک مسئولین - سبب باز کنند.

در این کتاب، مالب در سه فصل تنظیم و ارائه می گردد. در فصل اول، مفاهیم و کلیات بیان می شود در فصل دوم، ضمانت ضامن در حقوق مدنی و تجارت و شرایط شکلی و ماهوی ضمانت در اسناد تجاری تبیین می گردد و در فصل سوم، آثار ضمانت در اسناد تجاری مورد بررسی قرار می گیرد.